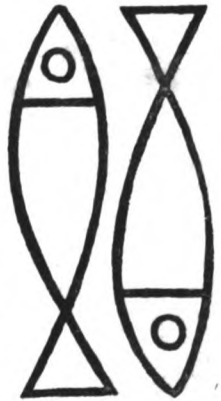

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Wie schift, de Here of wij?

... dan zal Ik hen daar voor u schiften.

Richteren 7 : 1-6

De geschiedenis van Gods verlossing door de hand van Gideon is wel een sprekende illustratie bij het schone woord dat eens door Jonathan gesproken is: de Here kan evengoed verlossen door weinigen als door velen. Denk eens in: Israël vond in de Midianieten een leger tegenover zich van honderdvijfendertigduizend man. Gideon slaagde erin, tegenover deze geduchte vijand een macht van tweehonderd vijand een macht van tweehonderd vijand man in het veld te brengen. Dat was al pover genoeg, zou men zeggen. Maar nu brengt God bovendien nog door twee schiftingsmanipulaties de getalsterkte van Gideons leger terug tot een schamele rest van driehonderd, minder dan één procent van het aanvankelijk totaal! Hoe bemoedigend is het dan te lezen, dat de Here God voor zijn grote daden niet aan het getal van mensen gebonden is; dat Hij inderdaad evengoed door weinigen als door velen kan verlossen. Bemoedigend is dit, ook voor onze tijd, die gekenmerkt wordt door lege kerken en teruglopende getallen op het christelijke erf.

Intussen geeft deze mooie geschiedenis geen voedsel aan de romantiek van het kleine getal, de romantiek, volgens welke de Here God niet evengoed, maar beter kan verlossen door weinigen dan door velen. De Gideons-bende wordt dan voor ons een ideaal, waarnaar gestreefd moet worden, en zo gemakkelijk komt de mening op als zou ons in Richteren 7 een methode aan de hand worden gedaan om van een grote groep een kleine groep, van een grote kerk een kleine kerk te maken. In dit opzicht stelt deze geschiedenis ons echter teleur.

Inderdaad, God de Here schift hier. Maar het is helemaal zijn werk. Zijn motief ervoor is exceptioneel-goddelijk en de methode, die Hij gebruikt, is ook van dien aard, dat wij er geen vat op krijgen.

Wat het motief betreft, zegt de Here God: Er is teveel krijgsvolk, dan dat Ik Midian in hun hand zou geven; anders zou Israël zich tegen Mij kunnen beroemen, zeggende: mijn eigen hand heeft mij verlost. Er zijn genoeg voorbeelden uit Israëls geschiedenis aan te halen, waarin God de hele heerban van Israël gebruikt voor zijn verlossingen. Maar hier doet Hij het niet. Als kenner der harten voorziet Hij, dat Israël zich aan eigenroem zal te buiten gaan. Zuinig op de eer van zijn grote naam zet God dan een schifting door. En nu is het wel waar, dat de Here dit vaker doet, maar nooit ligt daarin een norm voor ons gedrag. Wij zijn geroepen om altijd op te komen voor de eer van Gods naam. Dat kan op velerlei manier. Maar het kan en mag niet door een opzettelijk aanwerken op het kleine getal. En wanneer de getallen slinken, is dat geen onbedriegelijk kenmerk, dat we op de goede weg zijn. Ook al voorzegt ons Gods woord, dat naarmate het einde nadert de gelovigen een steeds kleinere minderheid zullen vormen (hebben ze trouwens ooit 'n meer-

derheid gevormd?) nergens wordt dit als een gewenste toestand voorgesteld. Veelmeer als een nood (Help toch, Here, want er zijn geen vromen meer, Ps. 12). Tot de kenmerken der kerk behoort niet haar kleinheid.

Wat nu de methodes tot schifting betreft, die de Here toepast, ook deze liggen ten enenmale buiten het bereik van ons mensen. In de eerste plaats het wegsturen der bangen. Wij denken bij deze maatregel weliswaar als vanzelf aan Deutr. 20, waar de mozaïsche wet voorziet in gevallen van vrijstelling voor de krijgstoet. We lezen in dat verband (vs. 8): Verder zullen de opzieners nog tot het volk zeggen: Wie is bevreesd en week van hart? Hij mag heengaan en naar zijn huis terugkeren, opdat het hart van zijn broeders niet versmelte zoals het zijne. Wat bij de wet geregeld is, daar krijgen wij vat op, zal iemand zeggen. Terecht. Alleen maar, wat God bij Gideon doet is geen eigenlijke toepassing van Deutr. 20. De Here beoogt immers met het wegsturen geen versterking van het „moreel“ van de troep (wat bij Mozes de bedoeling is), maar Hij is zuinig op zijn eer. Hij wil het leger klein hebben. Aan dat doel maakt Hij de vrijstelling geheel ondergeschikt. Daarom laat Hij ze bij Gideon ook afkondigen op een moment, dat ze voor het leger desastreus gevolgen moet hebben, op het tijdstip n.l. dat het kleine leger en het grote tegenover elkaar in stelling liggen en de mensen als vanzelf de schrik om het hart slaat. Anders bij Mozes, waar de vrijstelling wordt afgekondigd aan het begin van de veldtocht, waardoor de gevolgen natuurlijk veel meer beperkt blijven.

Wij krijgen dus geen vat op dat wegsturen van de bangen als schiftingsmethode, ook niet via Deutr. 20. Het is de heilige God, die in de geschiedenis van Richt. 7 zijn doel nastreeft en daarvoor souverain zijn middelen kiest.

Als wij in een situatie als bij Gideon zeggen: wie bang is, moet maar heengaan, is dat in onze mond pure willekeur. We kunnen wel menen zo een Gideons-bende over te houden, maar in werkelijkheid morsen wij met Gods heerscharen.

Zo ligt het ook ten aanzien van het tweede schiftingsprocedé. God schift hier volgens een criterium, waarvan ons de portee ten enenmale ontgaat. Al wie met zijn tong het water opslurpt als een hond, dien zult gij afzonderen van al degenen, die op hun knieën gaan liggen om te drinken (in vers 6 moeten de woorden: met de hand aan de mond, verplaatst worden naar het slot van het vers; anders is niet te begrijpen wat er gebeurt. Een hond heeft immers geen hand). Het is leerzaam te zien hoe de verklaarders hier elkaar tegenspreken.

Volgens de een zijn de drinkers-als-eenhond de dapperen: zij branden van strijdlust en gunnen zich de tijd niet voor netjes drinken. Volgens de ander zijn de drinkers-op-de-knieën (met de hand aan de mond) de dapperen: zij zijn zo rustig op de goede afloop van de strijd, dat ze zich niet van de wijs laten brengen.

't Is echter niet de bedoeling van de tekst, dat we hier kiezen en ter ener of ter anderzijde ethisch gaan qualificeren.

Alweer, God streeft hier zijn heilig doel na en kiest daarvoor een middel, dat zonder dit doel zinloos zou zijn. Voor ons, die ons dit doel niet kunnen stellen, is dit middel dan ook pure willekeur. Wij mogen niet schiften met als enig criterium de manier, waarop de mensen hun neus snuiten.

Als God de Here ons voor bepaalde taken in zijn koninkrijk klein maakt tegenover machtige vijanden, dan moet ons dat goed zijn. Als Hij daarbij middelen gebruikt, die ons niet duidelijk zijn, dan moeten wij Hem in zijn vaderlijke leiding nog vertrouwen. Ons rest immers het bemoedigende evangelie, dat Hij evengoed door weinigen als door velen kan verlossen. Hoe zou Hij, die DE verlossing geheel buiten ons om bewerkt heeft, voor de uitwerking daarvan ook maar voor het minst van onze getalsterkte afhankelijk zijn?

Maar nooit mogen wij in botte ijver en domme willekeur de kleinheid der Gideons-bende nastreven. Er is al heel wat mee gewonnen, wanneer wij deze bemoedigende geschiedenis ont-romantiseerd aan elkaar doorgeven.

Wageningen

H. de Jong

Om der wille van de liefde

Het is een echt reformatische belijdenis dat in de kerk van God geen enkel gezag mag gelden dan dat van het duidelijke woord van God.

Calvijn heeft op alle mogelijke wijzen en bij alle mogelijke gelegenheden deze belijdenis uitgesproken en gehandhaafd.

Hij wijst daarbij steeds op het voorbeeld van de apostel Paulus die de gelovigen uitsluitend onderwierp aan het woord des Heren maar in niet één zaak hun consciëntie bond aan menselijke inzettingen. Paulus voorzag namelijk met scherpe blik dat aan de consciënties „een diepe wond“ zou worden toegebracht indien de mensen zouden worden genoodzaakt dingen te doen waarin God ze had vrijgelaten.

Wat nodig is om hier op aarde naar Gods wil te leven heeft de Here in zijn Woord overduidelijk uiteengezet. Daaraan behoefte niet te worden toegevoegd.

We moeten goed voor ogen houden, zo schreef Calvijn, dat er „niets ingewikkelds, niets duisters, niets twijfelachtigs is in die woorden waarin aan de ganse kerk verboden wordt aan Gods Woord iets toe te voegen of er iets van af te doen wanneer het gaat over de dienst des Heren en de geboden der zaligheid.“

Het is daarom „een in het oog lopende onbeschaamdheid en een even grote boosheid te schreeuwen over de macht der kerk en ondertussen te negeren wat haar door de Here bevolen is en welke gehoorzaamheid

zij aan het gebod des Heren verschuldigd is."

Nu is het evenwel toch zo dat in de kerken van Christus door alle eeuwen heen steeds een aantal voorschriften, regels, verordeningen, werden gemaakt en ingevoerd. En die kerken bepaalden daarbij bovendien ook nog dat de ambtsdragers en de leden daaraan gebonden waren en dus daarnaar zouden handelen!

Was dat zonde?

Deden die kerken daar verkeerd aan?

Behoeften de gelovigen zich aan zulke regels niet te storen?

Of, sterker nog: moesten ze zich daartegen niet verzetten?

We willen in verband met deze vragen een paar opmerkingen maken.

* * *

Het staat voor alle gelovigen vast, dat in en door de kerk alles moet worden gedaan wat God geboden heeft.

Er moet in de kerk worden gepreekt.

De sacramenten moeten daarin worden bediend.

Kerkelijke samenkomsten moeten worden gehouden.

Ambtsdragers moeten worden aangesteld.

De plaatselijke kerken moeten contact oefenen met elkaar, enz.

Op welke wijze dat alles moet geschieden heeft de Here evenwel niet in finesses voorgeschreven.

Om maar enkele voorbeelden te noemen: Dat er ambtsdragers in de kerk moeten worden aangesteld is een Goddelijk voorschrift. En dat ze moeten worden aangesteld onder aanroeping van Gods Naam, onder leiding van de reeds in functie zijnde ambtsdragers en met medewerking van de gemeente wordt in de Schrift ook duidelijk aangegeven. Daarin wordt bovendien nauwkeurig omschreven welke kwaliteiten kerkleden moeten bezitten om voor ambtsdrager in aanmerking te mogen komen. Maar hoe het nu in concreto precies met de aanstelling van ambtsdragers moet toegaan horen we uit de bijbel niet.

Dat er in de kerk tucht moet geoefend worden op de leden daarvan, en dat zowel door de gemeente als door de ambtsdragers, is voor wie de Schrift als Gods Woord erkent weer zonder meer duidelijk. Maar op welke wijze, langs welke weg, dat moet geschieden wordt weer niet precies in Gods Woord aangegeven.

Dat het Avondmaal en de doop bediend moeten worden is weer voor ieder Schriftgelovige onwettigbaar zeker. En dat deze sacramenten niet mogen worden ontheiligd evenzo. Ten aanzien van het Avondmaal wordt door de Heilige Schrift bovendien uitdrukkelijk gezegd dat allen die daaraan deelnemen de dood des Heren moeten kunnen onderscheiden. Maar het is alweer zo dat we niet vernemen wat er moet geschieden om dit alles in goede orde te doen plaats vinden.

Het is voorts uit de bijbel ook zonneklaar dat de afzonderlijke gemeenten contact met elkaar moeten onderhouden. Ze zijn immers alle kerken van de Here Christus. En alle leden ervan zijn ledematen van het ene lichaam van de Heiland. In de nood waarin ze dikwijls verkeren en de strijd die ze hebben te voeren in deze wereld moeten ze elkaar daarom zoveel als maar mogelijk is helpen. Maar de vraag is weer: Hoe moet dat geschieden? Hoe kan dat het beste gebeuren? En daarover geeft de Heilige Schrift opnieuw geen goddelijke voorschriften.

* * *

Wat hebben de kerken toen gedaan?

Die kerken namelijk die in alles geheel en alleen naar het Woord van God wilden leven?

Wel ze waren diep doordrongen van de

waarheid en de noodzaak van wat we in 1 Kor. 14 vinden.

In dit hoofdstuk schrijft Paulus namelijk dat in de kerk alles *ordelijk* moet toegaan.

Dat wil God.

Vooreerst omdat Hij „een God van orde” is. Maar Hij wilde dat ook met het oog op de *vrede* onder de broeders.

Wanneer er wanorde in een kerk heerst leidt dat namelijk altijd tot allerlei twist en ruzie. Over allerlei kwesties welke op die orde betrekking hebben. En daarom schrijft Paulus: God is geen God van wanorde maar van vrede. En: laat alle dingen in de kerk „betamelijk” en „in goede orde” geschieden.

Geleid door deze woorden des Heren hebben b.v. de gereformeerde kerken na de reformatie op een zeer sobere wijze een „orde” opgesteld volgens welke de door God voorgeschreven kerkelijke activiteiten het best konden geschieden. Zó dat daardoor de opbouw der gemeente het best werd gediend.

Zo hebben ze b.v. vastgesteld dat het met het oog op de aanstelling van ambtsdragers het beste zou zijn dat de kerkeraad een aantal broeders aan de gemeente zou voorstellen uit welke deze dan een keus zou doen, waarna de kerkeraad de door de gemeente aangewezen broeders tot ouderling of diaken zou benoemen en deze daarna openlijk in de vergadering der gemeente als zodanig zouden worden bevestigd.

Op gelijke wijze stelden de kerken een regeling vast volgens welke de door God voorgeschreven tuchttoefening het best in praktijk kon worden gebracht. Zondigende broeders en zusters moesten worden vermaand. Als deze vermaningen geen effect sorteerden behoorden hardnekkige zondaren van het Avondmaal te worden afgehouden. Maar de liefdevolle vermaningen moesten doorgaan! En er moest zéér, zéér veel geduld geoefend worden met zondigende broeders. Tot geen prijs mochten ze hals over kop in de ban worden gedaan. Vóór het zover kwam moest de gehele gemeente worden opgewekt tot gebed en liefdevolle zorg. Bovendien zou de tuchttoefenende kerk, vóór ze het ontzettende besluit nam een lid der gemeente af te snijden, de zusterkerken raadplegen. Men wilde namelijk zo veel mogelijk voorkomen dat vooringenomenheid, partijzucht of een van de andere boosheden die in het mensenhart wonen de tucht zou vertroebelen.

Wat het Avondmaal betreft werd vastgesteld dat broeders en zusters die daaraan wilden deelnemen dat aan de ambtsdragers zouden vragen. Die moesten immers over de heiligheid van de tafel des Heren waken. Zo was het van den beginne af geweest. En dan moesten die ambtsdragers onderzoeken of deze broeders en zusters het lichaam des Heren konden onderscheiden. Want dat was naar Gods Woord beslist nodig om het Avondmaal „waardig” te vieren. En — wat was dat een heerlijk ding! — deze broeders en zusters mochten voor ze aan het Avondmaal deelnamen in het midden van de gemeente voor God en de mensen belijden dat ze hun enige troost in leven en sterven hadden gevonden in Jezus Christus en zijn grote offer!

En wat de contactoefening tussen de kerken betreft: de kerken spraken af dat dat het best kon geschieden als de kerken op geregelde tijden door middel van een paar afgevaardigden bij elkaar kwamen om alles te doen wat zij gezamenlijk moesten verrichten tot hulp en steun van elkaar, speciaal van die kerken die in moeite verkeerden.

Op deze wijze stelden de kerken die ontkomen waren aan de tirannie van de paus een „orde” vast voor het kerkelijk leven.

O, neen, zij dachten er niet aan die orde als zodanig als een goddelijke wet voor te stellen.

En ze beweerden evenmin dat het na-

komen ervan een stuk van de ware godsdienst en dus voor de zaligheid nodig was.

Neen, aan zoiets dachten ze niet. Ze voerden die orde alleen in om het verkeren in Gods huis „betamelijk en in goede orde” te doen plaats vinden.

* * *

Maar hiermee is toch nog niet alles gezegd.

Er zit in dat vaststellen van een kerkelijke orde ook nog wat anders, iets dat veel meer is.

Calvijn maakt dat duidelijk aan de instelling van de kerkordelijke bepaling waarover Hand. 15 spreekt.

Na felle debatten waren apostelen en ouderlingen het in die samenkomst hierover eens geworden dat van de heiden-christenen beslist niet mocht worden geëist dat zij de wet van Mozes zouden onderhouden. Zij mochten en moesten ten volle leven in de vrijheid waartoe Christus hen had vrijgemaakt.

Maar wanneer dat is vastgesteld komt er toch nog wat!

Aan die heiden-christenen wordt dan nog iets gezegd. Namelijk, dat zij niet zullen eten van het vlees dat aan de afgoden is geofferd, van het bloed, van het verstikte enz.

Is dat nu niet een nieuwe wet?

Wordt die heiden-christenen nu toch niet een nieuw gebod opgelegd?

Wordt hun vrijheid zo toch weer niet beknot?

Moeten zij nu toch weer gaan leven naar de regel van het gebod op gebod?

Inderdaad, zo lijkt het.

Want de genoemde geboden zijn geen goddelijke geboden!

Ze worden *als zodanig* door God niet voorgeschreven als eis van de vrede des Heren.

Ze zijn in zichzelf geen voorschriften die aan de dienst van God onlosmakelijk verbonden zijn.

Maar hoe staat het er dan mee?

Wel, en met alle nadruk wijst Calvijn daarop, deze voorschriften zijn niet anders dan een aanwijzing van de manier waarop de heiden-christenen het grote gebod der liefde moeten beleven. Of, anders gezegd: hoe zij in de gegeven situatie werkelijk moeten staan in de christelijke vrijheid.

Het gaat in deze bepalingen namelijk om het goede samenleven, de ware gemeenschapsoefening tussen jodenchristenen en heiden-christenen.

De jodenchristenen hadden zoals men weet een ingeboren afschuw van aan de afgoden geofferd vlees, bloed enz. De oudtestamentische voorschriften dienaangaande golden in de nieuwe bedeling wel niet meer, maar de jodenchristenen zijn nog lang niet zo ver dat zij daar innerlijk los van zijn. Een eeuwenlange traditie kan zo maar niet worden geëlimineerd. Het is die jodenchristenen tenminste nog absoluut onmogelijk offervlees, bloed enz. aan te raken en te eten. En met afgrijzen zien ze naar mensen die dat wel doen. Zij kunnen de christelijke vrijheid ten aanzien van deze dingen nog niet aan. Hun geweten gaat daar nog fel tegen te keer.

Zeker dit alles bewijst dat die jodenchristenen nog niet ten volle verstaan de kracht van het offer van Christus. Het bewijst dat ze nog „zwak” zijn in het geloof. Maar het is nu eenmaal zo. En het is ook zo dat men ten aanzien van deze dingen niets kan en mag forceren. En daarom en zo was het voor die jodenchristenen onmogelijk om te gaan met heiden-christenen die bij hun maaltijden dat offervlees aten.

En zie, in deze situatie zeggen de heiden-christenen: Onthoudt u in vrijheid van het eten van dit vlees.

Neen, dat is als zodanig geen goddelijk gebod. Als de jodenchristenen eenmaal tot de volle christelijke vrijheid gekomen zijn

vervalt dit gebod vanzelf. Maar hier en nu is het niet eten van offervlees, bloed en het verstikte nodig om de gemeenschap tussen de broeders metterdaad te kunnen beleven! Het nalaten van dit eten is hier en nu de weg om tot de daadwerkelijke beoefening der liefde te komen.

Wat de apostelen en ouderlingen op deze wijze voorschreven, aldus Calvijn, is daarom absoluut niet het geven van een nieuw gebod.

Neen, het gaat er daarbij alleen om dat het eeuwige gebod van de liefde niet geschonden wordt. Het herinnert er de heidenchristenen alleen aan op welke wijze ze zich bij de broeders moeten aanpassen om hun vrijheid niet te gebruiken tot aanstoot, tot ergernis. Het is de concretisering van het gebod om de kleinen, de zwakken niet te kwetsen. Daarom neemt dit voorschrift geen streep af van de vrijheid der heidenchristenen. En het is zonder meer laster als men beweert dat op deze wijze de christenen toch onder een nieuw gebod worden geplaatst.

Omdat de voorschriften van Hand. 15 gegeven werden met het oog op de liefde, wordt daarin ook niets anders geboden dan wat op die liefde betrekking heeft.

* * *

Zoals het nu in laatste instantie met de bepalingen uit Hand. 15 staat, namelijk dat ze uitsluitend dienen om de beleving van de gemeenschap der heiligen, de volle ontplooiing van het leven der liefde te bevorderen, zo staat het ook met de goede kerkordelijke bepalingen van de kerk. Ook die vinden hun uiteindelijk doel alleen in hun dienst aan het broederlijke liefdebetoon, of anders gezegd: aan hun bevordering der gemeente.

Ik wees er reeds op: de eredienst, de sacramentsbediening, de instelling in het ambt, de tuchttoefening het contactoefenen met zusterkerken moeten op een bepaalde wijze plaats. Ze kunnen eenvoudig niet op geen enkele wijze geschieden. En het is zo dat juist ten aanzien van deze wijze van kerkelijk handelen de eigenzinnigheid, de koppigheid, de hoogmoed en de vele andere boosheden van de broeders zich gaan uitleven. Bovendien grijpt de satan de kansen die hem hierbij gegeven zijn dankbaar aan om de kerk in verarring te brengen en de gemeente te verwoesten. Men kan wel zeggen dat de boosheden welke in de kerkmensen leven zich bij voorkeur demonstrenen in — en tegelijk zich camoufleren met — ruzies en twisten over de „wijze” waarop de kerkelijke activiteiten moeten geschieden.

Omdat de reformatoren dit alles wisten, dat alles in hun onmiddellijke nabijheid meemaakten, hebben ze de kerken er toe gedrongen een sobere kerkorde en enkele formulieren voor de kerkelijke handelingen op te stellen.

O neen, ze dachten er niet aan dit af te kondigen of op te leggen als een goddelijke wet. Ze hebben daarin alleen zulke bepalingen opgenomen waarvan het duidelijk was dat zij nuttig waren voor de bloei van het kerkelijke leven. Ze hebben er ook steeds op toegezien dat aan wat zo was vastgesteld de hand werd gehouden zonder enige superstitie of bijgeloof. Ze hebben er steeds ook op gewezen dat kerken die een andere orde hadden daarom niet werden geminacht. Ze hebben eveneens niet gearzeld wanneer daardoor de stichting der gemeente beter bevorderd werd deze bepalingen te veranderen.

Maar wat de kerken terecht hebben afgevoelen, ja, verafschuwd, dat is het opzettelijke en eigenmachtige veranderen of terzijde stellen wat de kerken in volle vrijheid als kerkordelijke bepaling hebben vastgesteld.

Zij hebben daarin geproefd een gemis aan christelijke bescheidenheid, een gebrek aan zakelijke vroomheid, een krenken van de

goede trouw, een ontbreken van de ware liefde, een prijsgeven van de kerken aan verarring, een verstoren van de vrede. En zij hebben van harte onderschreven het woord van Calvijn dat het „de plicht van het christenvolk” is de kerkelijke ordeningen welke naar de goede regel werden vastgesteld, „wel met een vrije consciëntie en zonder superstitie, maar toch met een vrome en tot gehoorzamen zich gemakkelijk schikkende geneigdheid te onderhouden en niet te verachten, en ook niet met trage onachtzaamheid voorbij te gaan; laat staan dat men ze hoogmoedig en wederstrevend openlijk zou mogen schenden.”

Want zo eist het de wet van de liefde tot God en de naaste.

En zo geschiedt het ook waar de liefde woont.

C. V.

Kerkelijk Leven

* * De Gereformeerde Bond en de Vrouw in het ambt

In de Hervormde kerk zijn er spanningen over de vrouw in het ambt. Hier en daar, zo in Meppel en Barendrecht, kwam het tot incidenten toen een predikant weigerde voor te gaan in een dienst voor een huwelijksbevestiging, waarbij vrouwelijke ouderlingen zouden assisteren. In Ede werd een predikant, ook van de Gereformeerde modaliteit, geschorst en uit de bediening ontzet wegens het plegen van, laat ons zeggen, lijdelijk verzet: hij weigerde avondmaal te bedienen in een kerkgemeenschap, die de vrouw niet alleen toelaatbaar acht, maar ook metterdaad toelaat in het ambt.

Het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond richtte zich tot de synode en verzocht aan deze maatregelen te nemen om gebeurtenissen als te Meppel en te Barendrecht voorkwamen, te voorkomen. Zodanige maatregelen waardoor zou worden verhinderd dat bezwaarde predikanten de vrouwelijke ouderling in de consistoriekamer zouden ontmoeten, door een zodanige ouderling zouden worden opgeleid en geassisteerd.

Reeds had de synode tot voorzichtigheid gemaand. Het was vergeefs. In de classis Breda werd een dame tot lid van het moderamen gekozen. Waarop prompt twee gereformeerde leden de classis verlieten. Eén bleef. Ds. J. H. Kortleve uit Klundert.

* * Gewetensnood

Het is duidelijk: voor de Gereformeerden in de Hervormde kerk is hier een zaak die hen in gewetensnood brengt. Voor hen strijdt het optreden van de vrouw in het ambt zó duidelijk tegen Gods Woord, dat zij op dit punt tegen hun geweten zouden handelen indien zij de vrouw in het ambt als zodanig zouden erkennen. Wie er nog aan twijfelen mocht leze wat ds. J. H. Kortleve daarover schreef in De Waarheidsvriend. Naar aanleiding van het gebeurde op de classis Breda schrijft hij: „Is het voor mij mogelijk om in een kerk te blijven, waarin het Woord van God met voeten wordt getreden? Met andere woorden kan ik onder deze omstandigheden nog langer hervormd predikant blijven?”

Zie daar de situatie.

Het is duidelijk als de dag: hier is het geweten in geding.

* * Niets tegen het geweten

In zulke omstandigheden denkt men vanzelf aan het woord van Luther: het is een mens niet geraden iets tegen zijn geweten te doen. Dat is trouwens niet slechts luthers, het is schriftuurlijk. Zo heeft het Paulus reeds

TE BERDE

Eén van de voor mij interessante rubrieken uit het Gereformeerd Gezinsblad is die van ds. K. Deddens over muziek. Met kennelijke liefde en deskundigheid schrijft ds. Deddens over de muziek.

Hetzelfde is het geval met de rubriek van Musicofiel uit De Reformatie. Achter deze naam verschuilt zich een dominee, die pas jubileerde. Ook hij schrijft met liefde en deskundigheid.

Om te beginnen doen we er goed aan te constateren dat het Gezinsblad en De Reformatie hierin Opbouw vooruit zijn. Een regelmatig verschijnende muziekrubriek, waarin vooral ook voorlichting gegeven wordt over de grote stroom grammofoonplaten, die te koop zijn, lijkt me geen overbodigheid. Toch roept de regelmatige lezing van deze rubrieken ook wel eens vragen op.

Dat drong nog weer eens tot me door toen in beide bladen onlangs herdenkingsartikelen verschenen over Pierre Monteux, een beroemd dirigent, die op 1 juli van dit jaar overleed op 89-jarige leeftijd.

De schrijvers in beide bladen vinden het een ernstig verlies. Niet alleen maar in het algemeen voor de muziekwereld, maar ook voor ons.

Iets dergelijks was me eerder opgevallen in wat Muscofiel schreef bij het overlijden van Eduard van Beinum.

Ik ben niet deskundig op het gebied van muziek. Maar als geïnteresseerde leek en als trouw lezer van deze bladen heb ik moeite om de inhoud van deze rubrieken in te passen in het geheel van deze bladen.

Bij de beoordeling van muziek en dirigenten hebben we ons ook te houden aan de normen. Welke normen worden er nu aangelegd?

Het Gezinsblad neemt een artikel over uit „Mens en Melodie” waarin met haast religieuze eerbied gesproken wordt over Monteux naar aanleiding van een concert, dat hij dirigeerde op zondagmiddag 13 mei 1962.

Het spelen op zondag speelt blijkbaar geen rol in de beoordeling van de dirigent. Zoals men van het gezinsblad verwachten zou.

Musicofiel prijst Monteux als een moedig mens omdat hij als eerste Stravinsky's „Sacre du Printemps” uitvoerde, ondanks protesten van de zaal. Het stuk gaat over Russisch baälisme. Een naar mijn smaak onhoorbaar stuk. Maar in ieder geval een stuk, waarbij we onszelf wel eens mogen afvragen of een christen er wel naar luisteren kan.

Musicofiel spreekt in zijn artikel over Monteux ook over Mengelberg, omdat Monteux een tijd lang in dezelfde periode als Mengelberg het concertgebouworkest dirigeerde. Nu was Mengelberg de man die champagne dronk toen Nederland capituleerde in mei 1940. Ik wil graag aannemen van deskundigen dat Mengelberg een groot musicus was. Maar moet zijn verdere leven niet betrokken worden in de beoordeling? Ik dacht dat dit één van de uitgangspunten van de „doorgaande reformatie” was dat het leven één en ondeelbaar is. Ik herinnerde me dat De Reformatie vroeger de muziek-grootheid van Mengelberg in twijfel trok. De Standaard werd bekapteld omdat het zo veel aandacht besteedde aan de abonnementsconcerten. „Zullen onze ogen opengaan? Zullen onze dromen van „gemene gratie” ons bedrog wezen?” (Reformatie van 2 aug. 1940). De Reformatie legde toen ook verband tussen zijn muziekkeuze en zijn houding in de mei-dagen van 40. Musicofiel heeft het ook over het repertoire van Mengelberg. Het was letterlijk georiënteerd op onze oostburen. Monteux wordt geprezen omdat hij open baan hield voor de muzikale Franse esprit. Maar wat is dat? Is dat iets naar de Schriften? We zijn niet deskundig. Daarom vragen we maar.

A.

aan de Corinthiërs geleerd: nooit over het geweten te gaan. Wie dat doet en tegen zijn geweten handelt beschadigt een kostbaar waarschuwingssysteem. En als dat straks niet meer werkt komt de ware schade eerst recht.

Daarom begrijpen we ds. Kortleve niet wanneer hij op de vraag of hij, nu de zaken zo staan, wel predikant in de hervormde kerk kan blijven, het antwoord geeft: „Welke kerk is beter? Aangezien ik dit niet weet, blijf ik maar gewoon hervormd predikant, al is het onder zwaar protest. Zolang mij de gelegenheid in de Ned. Hervormde Kerk niet wordt ontnomen om het Woord Gods te prediken overeenkomstig de belijdenis der kerk, blijf ik er maar in”.

* * Typisch hervormd

Dat antwoord is nu typisch hervormd. Gelijk de hele zaak.

Men acht de vrouw-in-het-ambt in strijd met Gods Woord. Intussen legt men zich bij het feit dat deze kerk vrouwelijke ambtsdragers heeft neer. Onder een conditie: dat „moeilijkheden” voorkomen worden: geen dames in de consistoriekamer en in de ouderlingenbank als er een bezwaard predikant voorgaat. In de volgende dienst kunnen de dames weer gewoon komen opdagen. Op een kerkeraadvergadering mogen de zusters weer zijn en zal de bezwaarde voorzitter aan een het woord vragend ouderlinge het woord geven. Lid van de classis dat kan gedragen, maar een vrouw in het moderamen doet bezwaarde broeders (voor hoe lang?) verdwijnen.

Dat is een laveren, dat een gereformeerd mens maar moeilijk kan verstouwen.

Misschien is een gereformeerd, kerkelijk gereformeerd, mens daar te rechtlijnig voor.

* * Nu pas?

In verband met die verkiezing van een vrouwelijk lid van de classis tot lid van het moderamen verzucht ds. Kortleve dat „Gods Woord met voeten wordt getreden”. Dat is een merkwaardige ontdekking. Ik dacht dat dat al anderhalve eeuw het geval was in de Hervormde kerk. Ik denk aan de hele vrijzinnigheid. Van de oudmodernen, wier komst door Scholten werd ingeluid, tot professor Smits, die de hele „rechtvaardigingsleer van Paulus” aan zijn gehoor cadeau deed. Dat is alles bij elkaar heel wat erger dan de vrouw-in-het-ambt. Want ik zou me kunnen denken dat er vrouwen in het ambt zouden kunnen zijn als Priscilla, Tryfóna en Tryfóna en Persis, die de Zoon van God niet wederom kruisigden en het bloed des nieuwen testaments niet onrein achtten. Ik wéét dat er zulken zijn. Op zijn minst één. Achter het IJzeren Gordijn. Daarmee wil ik niet gezegd hebben dat het optreden van een vrouw in het ambt legitiem is. Maar beter door een vrouw die bij vergissing in het ambt werd gesteld het evangelie verkondigd dan door een man in het ambt het evangelie verloochend of „een ander evangelie gepredikt”. Want dat laatste is nu naar Gods Woord echt „het Woord Gods met voeten treden”.

* * Wat nu?

Wat moeten nu onze broeders in deze gewetensnood doen? Alstublieft geen overstapje nemen naar de Gereformeerde Kerken. Trouwens dat zijn ze ook niet van plan. Ds. Kortleve vraagt: „Welke kerk is beter?” We zullen niet met de door Poederoyen uitgegeven catechisaties van Voetius op de vraag: „Welcke is de waere kercke?” het antwoord geven: „Onse kercke”. Maar we zouden wel tot de Gereformeerde broeders in de hervormde kerk willen zeggen: Wordt nu eens écht ernstig. Zoekt niet telkens een uitwijkhaven. Maar houdt U op de plaats waar God U stelde

aan dat Woord waarvan ge gelooft dat het duidelijk is, zó duidelijk dat U weet dat en waar het met voeten getreden wordt. Dat Woord leert ons hoe men in het Huis Gods moet verkeren. En dat Woord prijst zalig hen die het horen en doen. Er staat ook een door U geliefde tekst in: Dat die de weg hebben geweten, maar niet bewandeld, met dubbele slagen zullen geslagen worden.

Horen en doen.

Al ware het dat de placaten aller synoden daar tegen waren of dat er de dood of enige lichamelijke straf aan hing.

Hoe zou de HEERE zich haasten zijn volk te verlossen.

* * Een vraag

Reeds schreven we dat er voor de Gereformeerden in de Hervormde kerk gewetenszaken aan de orde zijn.

Ons brandt een vraag op de lippen.

Deze: Is het met een hervormd geweten niet wat wonderlijk gesteld? Zit dat geweten niet in de strik van het: er mag gebeuren wat er wil — de vrijzinnigheid moge het evangelie vervalsen, de midden-orthodoxie de belijdenistekst loslaten, ze mogen „Gods Woord” in de Hervormde kerk met voeten treden — maar we blijven hervormd. En we laten het bij zwaar protest?

Moge die strik breken!

* * Gewone dagen

In preek, kerkbode-artikelen, de Persrevue van het Kerkblad van Overijssel en Gelderland, in lezingen en in het door mij op het paascongres van de vereniging van onderwijzers en leraren 1962 gehouden referaat (gepubliceerd in De Gereformeerde School sept.-okt. 1962, met het coreferaat van drs. J. M. Zinkstok) heb ik mij ingezet voor de waarheid dat in Genesis 1 ons verhaald wordt van gewone scheppingsdagen. Hoofdargument voor mij was en is dat daar verhaald wordt niet alleen van de schepping van het licht, de wolkenhemel, de dampkring, zee en land, de plantenwereld, de zon en maan en de sterren, de water- en landdieren en de vogelwereld, **die wij vandaag nog kennen**, maar ook van de schepping van de dag en de nacht, **zoals wij die nog kennen**.

Het is mij niet in dank afgenomen.

Niet alleen van de kant van mijn coreferent, drs. J. M. Zinkstok en andere mensen, vrijgemaakte, uit de hoek der natuurwetenschappen, maar ook van theologische vrijgemaakte zijde was er soms overwegende sympathie voor het standpunt van mijn coreferent, die aan de betekenis van gewone dagen in Genesis 1 niet wilde vasthouden, doch ruimte bepleitte voor een minder traditionele opvatting. Het bepleiten van deze ruimte werd in De Reformatie (17 nov. 1962, blad, 56, 1e en 2e kolom) niet gewraakt, maar de recensent toonde voor het standpunt van mijn referent alle „begrip”.

Dat is mij wel.

Ik kom niet met klachten en aanklachten tegen broeders, die de Schrift niet goed lezen, zolang ik weet dat ze eerbied hebben voor de Schrift als het Woord van God. Dat neemt echter niet weg dat ik hier het Woord Gods in geding acht. Precies als ds. I. de Wolff van Enschede. Je kunt nu eenmaal Gods Woord niet op twee manieren lezen.

Verdrietig is zo'n verschil wel.

Verdrietig vooral hierom dat men soms terstond op de ketting springt als het om de belijdenis gaat. Een confessie die als woord van de kerk en dus van mensen, en dus niet door Gods Geest ingegeven, hoezeer zij ook naar onze gemeenschappelijke hartelijke overtuiging de volkomen leer der zaligheid weer-

BETALING ABONNEMENTSGELDEN

1 oktober begint het 2e halfjaar van de 8e jaargang van OPBOUW. We verzoeken onze abonnees die per halfjaar betalen f 5.— te willen overmaken op onze postrekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg te Zeist, met bijvermelding voor OPBOUW.

Dit bespaart U hoge incassokosten en ons veel extra werk.

De administratie

geeft, toch nimmer dat gezag heeft dat alleen aan de Schriften toekomt. Maar t.a.v. de Schrift is men in het onderling verkeer onder ons Gereformeerden toch wat geduldiger. Gelukkig maar. Maar in de zaak van Genesis 1 gaat het om Gods Woord. Niet om 'n uitlegging van Gods Woord, maar om Gods Woord. Ik erken de exegese b.v. van drs. J. M. Zinkstok niet als legitiem.

Daarom was ik blij dat dr. W. H. Gispen, hoogleraar aan de Vrije Universiteit te A'dam, duidelijk positie koos voor een duidelijke Schrift. We vonden in De Rotterdammer van 24 juli:

* * Prof. Gispen sprak voor de I.C.C.C.

„We moeten niet trachten de gegevens van het Bijbelse Scheppingsverhaal in overeenstemming te brengen met de resultaten van de moderne natuurwetenschap. Geen enkele poging die daartoe wordt ondernomen kan bevredigen. Zo moet men de dagen uit het Scheppingsbericht rustig als dagen van vierentwintig uur beschouwen. Dit is stellig naar de bedoeling van de Bijbelschrijver. De vraag naar het verband tussen Genesis 1 en de moderne natuurwetenschap moet na alles wat we tot nu toe weten nog onbeantwoord blijven. Het is zelfs de vraag of naar dit verband moet worden gezocht. Ook het denken vindt rust in het geloof, dat de wereld door het Woord Gods is toebereid”.

Dit is de mening van prof. dr. W. H. Gispen, hoogleraar in de semitische talen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, die gisteren een rede uitsprak over „Het Bijbelse en het Babylonische Scheppingsverhaal” op de zomerconferentie van de ICCC te Woudschoten. Zowel in zijn toespraak als tijdens de discussie ging prof. Gispen uitvoerig in op de oudste geschiedenis van onze aarde zoals die in het eerste Bijbelboek staat beschreven.

Prof. Gispen wees er op, dat dikwijls op al te oppervlakkige wijze uit bestaande parallellen wordt geconcludeerd dat het Bijbelse bericht afhankelijk is van het Babylonische. Een grondige en min of meer uitvoerige vergelijking van die twee heeft echter duidelijk uit doen komen dat hiervan geen sprake kan zijn. Daarvoor zijn de verschillen te wezenlijk. Onbevange waarneming moet tot de overtuiging leiden dat de Bijbelse openbaring ook op dit punt uniek is, aldus prof. Gispen”.

Tot zover De Rotterdammer.

Prof. Gispen is een bekend semietist en een grondig kenner van het Oude Testament. Hij stelde een breedvoeriger en grondiger onderzoek in dan ik ooit kon of zal kunnen doen. Des te meer verblijdt mij het resultaat van zijn onderzoek. Het is jammer dat we in onze vrijgemaakte kring op dit punt niet duidelijker één lijn trekken.

Ook met het oog op onze studerende jeugd. Ook met het oog op „onze” jeugd b.v. in Canada. Er moge onder ons maar veel gebed zijn voor al die christenen wier levenstaak ligt in de studie der natuurwetenschappen. En voor hen óók wier levensroeping het is de Schrift uit te leggen.

G. Visee

De kerk en de anti-honger-aktie

II

In ons eerste artikel maakten wij terloops, doch met waardering melding van het nummer van het Gereformeerd Interfacultair Tijdschrift, „Lucerna”, van juni 1964 dat in z'n geheel gewijd is aan „economische aspecten van ontwikkelingshulp”. De broeders drs. H. W. de Jong, dr. J. G. Knol, drs. L. van Klinken en drs. J. G. van Oord hebben met hun respectievelijke bijdragen, welke alle betrekking hebben op dit aspect van de ontwikkelingshulp, het nummer geheel gevuld. En zij deden dit niet in negatieve zin.

Wij vestigen er graag de aandacht op, dat zij zich met één aspect van dit probleem, dat één van de centrale wereldproblemen genoemd mag worden, zo intensief hebben beziggehouden. Ik zeg niet te veel als ik poneer dat dit wel nodig is en dat het ook tijd werd dat in onze kring eens positief over dit probleem werd geschreven.

Het artikel van dr. J. G. Knol handelt over de „Achtergronden der steunverlening”. Zoals de titel doet vermoeden grijpt het boven de zuiver economische aspecten uit. Dr. Knol stelt m.i. terecht, dat het vraagstuk van de achtergebleven gebieden, en met name dat van de verhouding tussen „arme” en „rijke” landen een uitdagend vraagstuk is. Het daagt de mensheid in de „rijke” landen uit grote projecten uit te voeren om te voorkomen dat grote delen van de wereld die gebukt gaan onder schrijnende armoede, hun toevlucht zullen zoeken bij totalitaire systemen, die heel het mensenleven willen dienstbaar maken aan de realisering van de wereldheerschappij van een idee, een mythe.

Het daagt de bevolking van de „arme” landen uit geen goedkope oplossing na te streven, maar door stelselmatige ontplooiing van de schaarse middelen te komen tot een blijvende stijging van de welvaart en tot grotere rechtvaardigheid in de verdeling.

Het vraagstuk daagt ook de christenen uit.

Zij kunnen zegt dr. Knol, zich zeker hier niet van afmaken door te verwijzen naar de bijbelse wijsheid dat de mens niet alleen bij brood zal leven.

Het vraagstuk roept de christenen op gaven en middelen aan te wenden in het belang van de naasten, aldus de schrijver nog steeds. Van de broeders en zusters!

„En wie weet hoe groot de broederschap is in de achtergebleven gebieden? Het brengt ons steeds weer in herinnering dat wij, voor Gods rechterstoel, onontkoombaar zullen worden geconfronteerd met Gods arme kinderen. Indien wij dan niet kunnen wijzen op onze goede werken, doordat wij aan de minste brood, water, kleding en gastvrijheid hebben gegeven, zullen wij worden weggeworpen omdat wij de eerste beginselen der liefde zijn vergeten”.

Deze herinnering van dr. Knol aan de rechterstoel van Christus en aan de goede werken uit liefde tot de Heiland gedaan, is op haar plaats. Ik moge er een aantekening bij plaatsen die in dit verband, naar mijn mening, nuttig kan werken. Deze aantekening. Naar het mij voorkomt zullen de christenen, van wie de Here Jezus zegt in Mattheus 25, dat zij aan de rechterhand van de Koning geplaatst zullen worden, niet zelf op de goede werken wijzen, die zij gedaan hebben. Christus noemt hun goede werken. Zelf zijn ze verbaasd. Waarom? Omdat zij deze werken der liefde argeloos hebben gedaan. Ze hebben ze voortgebracht zoals een boom goede vruchten

draagt. Zij hebben vruchten van de heilige Geest gedragen, vgl. Joh. 15 : 1-5 en Gal. 5 vers 22, zonder dat ze 't wisten en zonder dat zij het konden laten. Een vruchtboom kan het niet laten vruchten voort te brengen. Hij moet zijns ondanks. Zo brengen de christenen vruchten van de heilige Geest voort. Als zij voor de rechterstoel staan zijn ze zich bewust dat zelfs hun allerbeste werken met zonde bekleet zijn geweest en daarom verwerpelij. Wijl zij worden gewassen met al wat ze hebben gedaan in het bloed van Christus, zullen zij ingaan in het koninkrijk en worden hun werken tot hun groote verbazing beloond.

Dit is niet onbelangrijk. Het is de radicale afgrenzing van de christelijk humanistische leer omtrent goede werken die christenen doen. Onder invloed van christelijk humanistische gedachten is het tegenwoordig in brede kringen zo geworden, dat men opzettelijk goede werken gaat produceren en nog wel in de weg van organisatorische verbanden. En dat men wel goed weet dat men het doet. In de r.k. leer past deze manier van bewust goede werken produceren volkomen. In de bijbelse en reformatorische leer is daarvan geen sprake. Deze (zogenaamde christelijke) ideologie is een ideologie¹. De kerk moet zich verhouden als ze kan van alle soorten ideologieën en bij het ons toesprekende Woord van God leven.

In de derde paragraaf van zijn artikel geeft de schrijver een economische analyse. Daarin stelt hij dat een principiële visie op dit probleem en op de verschillende plannen om hulp te verschaffen, niet primair betrokken is op de kwantitatieve grootheden, als wel op de basisideeën. . . . Ten laatste wijst hij in deze paragraaf op de kerken.

Hij meent dat gewezen moet worden op de ruime mogelijkheden die de kerken kunnen verkrijgen in dit geheel van hulpverlening. Niet dat de kerken, zo meent hij, primair zijn aangewezen voor materiële hulpverlening. Maar in het kader van de nationale betrekkingen kunnen onderscheiden bevolkingsgroepen en ook „kerken” zo meent hij, komen tot een geestelijke beïnvloeding.

Bij dit punt zou ik mijn kritische opmerkingen willen inzetten.

Het wil mij voorkomen dat de mogelijkheden die de kerken kunnen verkrijgen in dit geheel, beter kunnen worden verwaarloosd. De schrijver zegt dat de kerken niet primair zijn aangewezen voor materiële hulpverlening. Ik zou liever beginnen met in positieve zin te stellen wat wél de primaire taak van de kerk is. Opzettelijk laat ik het meervoud „kerken” los en ga over op het enkelvoud „kerk”. Waarom? Omdat in dit geheel van de hulpverlening aan de achtergebleven gebieden met de naam kerken gesold wordt. Er wordt op de manier van de wereldraadkringen over „kerken” gesproken. Dat wil zeggen: alles wat zich als religieuze gemeenschap presenteert wordt in dit spraakgebruik „kerk” genoemd. De r.k. kerk vanzelfsprekend — hoewel die naar onze gereformeerde belijdenis, artikel 29, gekwalificeerd wordt als valse kerk — omdat zij zichzelf meer macht en autoriteit toekent dan aan het Woord van God. Dit laatste is bij de r.k. kerk niet maar een diskwalificatie onzerzijds. Krachtens eigen dogma stelt de kerk zich boven de goddelijke openbaring van de Schriften. Maar ook de Islam — als religieuze gemeenschap — kan binnen dit kader als kerk meedoen? Op dit punt, hoop ik terug te komen. Nu wijs ik er alléén op dat de primaire positieve taak van de kerk is het evangelie prediken. Eigenlijk heeft de kerk geen ande-

Inhoud „Opbouw”

Wie schift, de Here of wij	H. de J.
Om der wille van de liefde	C. V.
Kerkelijk Leven	G. V.
Te Berde	A.
De Kerk en de anti-honger-aktie	J. M.
Boekbespreking	R. H. B.
Persschouw	
Kerknieuws	

re taak. Derhalve laat ik het „primaire” liever vervallen en zeg: de taak van de kerk is de prediking van het evangelie. Déze is aan de gemeente opgedragen door niemand minder dan haar eigen Hoofd Zelf. Matth. 28 : 19. Paulus noemt de kerk, dat is de gemeente van Jezus Christus, de pilaar en vastigheid der waarheid. En in Rom. 1 : 16 noemt dezelfde apostel het evangelie een kracht van God tot behoud voor 'n ieder die gelooft. Evenzo in 1 Kor. noemt de apostel het een kracht Gods voor ons, die behouden worden. Voor hen die verloren gaan een dwaasheid. De kerk die zich toelegt op de prediking van dit evangelie die heeft haar handen vol aan deze opdracht. Dat was in Paulus' dagen zo. Dat is nog zo. Het is dwaasheid voor hen die verloren gaan, niet alleen in Afrika en Azië, ook in Nederland. Dit evangelie moet de kerk preken. Zij is daartoe aangewezen. En zij moet zich van deze uitzonderlijke goddelijke roeping tot geen prijs laten afbrengen door christelijk-humanistische ideeën of ideologieën.

De kerk moet zich van deze haar opgedragen taak niet laten afvoeren door welke nood-situatie ook. Het is een opmerkelijk feit dat de Here Jezus en de apostelen zich niet hebben ingezet voor een of andere aktie tegen een of andere misstand op aarde. Misstanden waren er genoeg in de dagen van de Here Jezus en van de apostelen. Bijvoorbeeld de vreselijke armoede, of de slavernij. Er is geen woord in de Schrift, dat er op wijst dat Jezus Zich zou hebben ingezet voor een beweging, die tot afschaffing van de slavernij zou kunnen leiden. Waarom niet?

Omdat Jezus een andere taak had gekregen van de Vader. En de apostelen hebben het niet gedaan omdat zij óók een andere taak en opdracht ontvangen hadden. Het vraagt geloof om aan onze opdracht trouw te blijven en ons op niets anders toe te leggen dan op de getrouwe prediking van het evangelie. Ons in te zetten voor het behoud van zondaars, voor hun redding uit de duisternis en de liederlijkheid van de wereld die zonder God leeft. Dit vraagt geloof, niet alleen op het zendingsveld maar óók op het thuisfront. Er is veel verzoeking van buitenaf en uit eigen kring om daar de hand mee te lichten.

Wat de praktijk van ons georganiseerd kerkelijke leven betreft hebben wij gelukkig in de kerkenorde die van Dordrecht afstamt wat de hoofdzaak aangaat, een artikel waarin een principe staat omschreven voor de behandeling van zaken op kerkelijke vergaderingen. Dat is artikel 30. In dit artikel staat dat in de kerkelijke samenkomsten geen andere dan kerkelijke zaken, en dezelve op kerkelijke wijze, verhandeld zullen worden. Zo'n principie is voor de praktijk zonder meer een zegen. Het belet dat men op de kerkelijke vergaderingen zich zal gaan bezighouden met de vraagstukken en met de praktijk van de ontwikkelingshulp en met de anti-honger-aktie. Deze centrale wereldproblemen behoeven niet buiten de belangstelling van de christenen om te gaan. Dat mogen ze zelfs

niet. Ze behoeven ook niet buiten de prediking te blijven. Ze zullen dat niet kunnen zelfs omdat het centrale problemen zijn. Ze zullen niet buiten de activiteit van christenen behoeven te blijven. Maar dit is wat anders dan wanneer wij menen dat de kerk als georganiseerde gemeenschap der gelovigen, met haar ambten en bedieningen, zich met deze vraagstukken als problemen die om oplossing vragen zal bezighouden en dat de kerk zich met de praktijk van de anti-honger-actie zal inlaten.

Wij spreken hier over de kerk en we bedoelen daarmee de georganiseerde gemeenschap der gelovigen met haar ambten en bedieningen. De vraag is van belang wat men in de kringen van de novib onder „kerken” verstaat. Door de vice-voorzitter van de novib is in 1962 op deze vraag een vrij duidelijk antwoord gegeven. We kunnen het vinden in een artikel in „Onze Wereld”, het orgaan van de Nederlandse Organisatie voor Internationale Bijstand, nr. 5 van de 6e jaargang. Daarover in een afzonderlijk artikel de volgende keer.

J. Meester

¹⁾ In „Onze Wereld”, 8e jaargang, no. 1, 1964, komt een bijdrage voor van dr. C. L. van Doorn over de „mythe-vorming in de internationale hulpverlening” waarin deze schrijver als zijn overtuiging uitspreekt, dat de behoefte bestaat aan een „ideologische uitrusting” bij de ontwikkelingshulp. En dat deze behoefte een vruchtbare bodem vormt voor het ontkiemen van een **ontwikkelingshulpmythe!!!** Er is niets gevaarlijker dan wanneer de kerk van Christus zich zou begeven in zulk een milieu.

BOEKBESPREKING

EEN NIEUW BOEK OVER BARTH

M. P. van Dijk, **De mens in het gebeuren van de Godsopenbaring**. Plaats en betekenis van de mens in de Kirchliche Dogmatik van Karl Barth. Uitgave van J. H. Kok, Kampen, 1963, 247 blz. Prijs f 12.75.

Het is niet zo gemakkelijk een boek als dit te recenseren. Om dit verantwoord te doen, zó dat én de schrijver én de lezers aan hun trekken komen, is nodig dat de recensent grondig in de besproken materie thuis is en dat zou ik toch werkelijk niet met de hand op het hart durven zeggen. De schrijver houde mij dus ten goede dat over zijn boek schrijf als iemand die er wel iets maar niet alles vanaf weet en de lezers moeten het ook maar zo nemen.

Laat ik eerst het positieve naar voren brengen. We hebben hier te doen met een nieuw boek over de theologie van Karl Barth: een fors boek, het telt ongeveer 250 bladzijden in vrij kleine letter en er staat dus nogal wat in. Bovendien is de literatuur van nederlands gereformeerde zijde over Barth nu niet bepaald zo omvangrijk, althans wat betreft boeken die voor een meer brede lezerskring zijn bestemd. We noemen de beide boeken van Berkouwer, de één uit zijn eerste periode, de tweede uit zijn latere, Van Dijk zelf schreef eerder al een boek over de theologie van Barth, naar ik meen in 1952, onder de titel „Existentie en genade”. Thans doet hij een poging vooral Barths openbarings- en mensbegrip (antropologie) te karakteriseren. We hebben er veel waardering voor dat deze gereformeerde (syn.) predikant niet alleen zo grondig zijn theologische studiën bijhoudt maar ook zulke boeken als dit publiceert. Dat kan lang niet van alle dominees gezegd worden. Het boek is zeer ter zake en kundig geschreven. De auteur is de Kirchliche Dogmatik van Barth, vooral de delen waarin het over het Woord en de mens gaat, grondig doorgekropen en doet ons hier verslag van zijn studies. Het boek is niet zo gemakkelijk te lezen: je moet je er doorheen worstelen. De auteur herhaalt zichzelf nogal eens en de greep op de stof had m.i. sterker kunnen zijn. Het geheel blijft nu nog teveel een op de voet volgen van Barths betoog met tussenliggende opmerkingen. Dat maakt het lezen vermoeiend. Berkouwers boek dat eerst een analyse gaf van de verschillende grondmotieven van Barths theologie en daarna een beoordeling, leest prettiger en zet ook meer zoden aan de dijk. In dit boek komt de schrijver al denkende en redenerende tot bepaalde resultaten in plaats van die eerst voor zichzelf te fixeren en ze daarna

geordend aan de lezers mee te delen. Maar ondanks dat: wie wat meer dan oppervlakkig in Barths gedachtengangen speciaal over de Woordopenbaring, de antropologie en de christologie, thuis wil raken, kan in dit boek terecht. Hij moet er alleen de moeite van grondige studie over hebben. Als hij geen theoloog in de engere zin is, zal hij zich allerlei begrippen en gedachtencomplexen eigen moeten maken die hem „van nature”, komende van een gereformeerde catechisatie of studievereniging, wat vreemd zijn.

Komende tot een meer kritische waardering van het boek, wil ik mij tot twee punten beperken. In de eerste plaats is mijn bezwaar tegen dit boek dat het teveel aan de eigenlijke stof uit Barths boeken blijft „vastkleven”. Dat is een gevaar dat ieder die over Barth schrijft, bedreigt. Men onderschatte Barths oeuvre niet. Alleen zijn Kirchliche Dogmatik bestaat al uit twaalf omvangrijke delen en daar komen dan nog zijn andere boeken en kleinere geschriften bij. Er staat in Barths boeken enorm veel, over tal van onderwerpen uit theologie en wijsbegeerte. En wie nu over hem gaat schrijven loopt het gevaar dat hij door de bomen het bos niet ziet. Ik vind het jammer van het boek van Van Dijk, dat overigens veel informatie over Barths denken geeft, dat de schrijver zo weinig getracht heeft Barths theologie en denken in breder verbanden te zetten en zodoende de achtergronden niet laat zien. Slechts een heel enkele keer doet hij daartoe een poging. Zo zegt hij op blz. 83 dat Barths Dogmatik ontstaan is in de crisis der zekerheden die de negentiende eeuw ons naliet en dat Barth de grote brandende vraag naar de zekerheid van het geloofdenken probeert te beantwoorden. Op blz. 164 tekent de auteur een achtergrond van Barths denken universalistische tendensen, motieven ontleend aan het apostolaat en objectivistische motieven. Toch zijn zulke plaatsen in het boek maar een zeldzaamheid. En dat is een lacune, want wat wij nu juist als gereformeerden die geïnteresseerd zijn bij het denken van deze formidabele theoloog willen weten van hen die specialstudie van zijn werk maken is: waar hebben wij Barth te plaatsen? Hoe hebben wij hem en zijn denken te zien tegen de achtergrond van de dogmenhistorie en van de kerk- en theologiegeschiedenis? In dit verband spreekt de auteur ook een enkele maal van de wijsgerige onderstellingen bij Barth. Hij sluit zich aan bij Berkouwer die schreef dat allerlei wijsgerige vooronderstellingen altijd een belangrijke rol spelen, en dat het derhalve de moeite waard is die op te sporen. De auteur stemt met Berkouwer in dat ons dat niet verleiden mag een theoloog met zijn theologie geheel vanuit die vooronderstellingen te gaan beoordelen. We zijn dat met hem eens (en met Berkouwer) maar we hadden dan toch wel graag gezien dat in dit boek die wijsgerige onderstellingen bij Barth wat meer uit de doeken waren gedaan. Vooral in de antropologie valt daarover nog wel wat te zeggen.

Ons tweede bezwaar gaat materiëel tegen de totaalinstelling van de schrijver tegenover Barths theologie. Nu raak ik hier geen gemakkelijk punt en daarom wil ik met een zekere behoedzaamheid schrijven. Als we het boek in zijn totaal overzien dan benadert de auteur Barth tot op zekere hoogte sympathetisch. Hij ziet het eigenlijk zo: Barth denkt en schrijft vanuit bepaalde schema's die de auteur verwerpt. Maar de bijbelse motieven in het denken van Barth en vooral zijn zich refereren aan bepaalde Schriftgedeelten bewerken dat Barth telkens weer door zijn eigen schema's heen breekt. Op deze punten kan Van Dijk dan hartelijk met Barth instemmen. De kritiek van Van Dijk richt zich vooral op die gedeelten en passages uit Barths werk waar volgens hem te weinig uitkomt dat God de mens in concreto vernieuwt en verandert door zijn genade. Telkens komt dit motief van kritiek in Van Dijks boek terug. Hij verwijt Barth dat in zijn denken niet uitkomt dat God de mens vernieuwt in het ogenblik van de ontmoeting (blz. 97). De mens gelooft bij Barth in God met zijn zondig mens-zijn en dat verwerpt de auteur. Hij spreekt er zijn verwondering over uit, dat Barth geen verandering van de mens kent in het gebeuren van de godsopenbaring (blz. 96), hij poneert elders dat onze existentie een reële verandering ondergaat, niet als „fysische substantie, niet als instorting van een genadekwaliteit, maar toch wel degelijk als verandering van onze onvermogen vermogens” (blz. 105). Van Dijk wil ook een veel nauwer verband tussen rechtvaardiging en heiliging dan bij Barth het geval is, die onze heiliging veel meer in Christus wil zien. In ditzelfde gedachtenklimaat liggen zijn opmerkingen over de algemene openbaring die er bij Barth veel te slecht afkomt. Hij spreekt van een religieuze aanleg van de mens die diep in het zijn van de mens verankerd is (blz. 219) en beroept zich daarvoor op Calvijn die in zijn Institutie (boek I) spreekt over een sensus divinitatis (besef van de Godheid, zie blz. 124). Overal nu waar Barth in zijn schrijven toch positief over verandering van de

mens schijnt te spreken, vindt hij bij de auteur bijval. Dat is dan de bijbelse doorbraak in Barths gedachten. Het is duidelijk dat Van Dijk in zijn kritiek zich aansluit bij de Kuyperiaanse wedergeboorte- en algemene openbaringsleer die weer nauw samenhangt met de visie op de algemene genade. Ook K. Schilder heeft destijds Barth vanuit de leer van de presentia salutis (het wedergeboortebegrip van de Dordtse Leerregels) aangegrepen vooral in zijn magistrale rede bij de herdenking van de Afscheiding in 1934. Van Dijk is dus wat dat betreft in goed gezelschap. De kritische vraag die ik nu in bescheidenheid naar voren zou willen brengen is deze: ligt hier wel het punt waarop onze kritiek op Barth moet inzetten? Wij moeten kritisch tegenover Barth staan, dat staat ook voor mij vast. Dat moeten we tegenover ieder theoloog en denker, daartoe zijn wij vanuit de confessie (artikel 7 N.G.B.) reeds verplicht. Maar ik zou als theologisch uitgangspunt van mijn kritiek willen nemen: in hoeverre sluit Barth zich in zijn theologie aan bij de klassieke reformatoren, in hoeverre zijn zijn pogingen tot vernieuwing daarvan verantwoord en in hoeverre hebben we ook bij hem te maken met dogmatisch-theologische speculatie, waaraan hij stellig niet ontkomt. En dan is het voor mij de vraag of de wedergeboorteleer van Kuyper (en van heel de scholastieke reformatoren theologie uit haar nadagen) wel houdbaar is tegenover Calvijn en de eerste reformatoren. Er is dogmenhistorisch gezien, zeker een accentverschil tussen de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels in hun spreken over de bekering en de wedergeboorte van de mens. Er lag dan ook meer dan een halve eeuw tussen beide geschriften en in die halve eeuw had de gereformeerde theologie al een bepaalde ontwikkeling doorgemaakt. En nu heeft naar mijn mening de gereformeerde dogmatiek in de negentiende eeuw zich in de leer van de heilsorde, van het geloof en van de openbaring meer aangesloten bij de latere scholastieke gereformeerde theologie na Dordrecht dan bij Calvijn en de eerste reformatoren. Neem Zondag 23 van de Catechismus: dat is een juweel in zijn spreken over de rechtvaardiging. Maar heeft hetgeen daar beleden wordt geen consequenties voor onze visie op de heiliging? Bavinck schreef in 1889 het merkwaardige woord dat het verband tussen godsdienst en zedelijkheid nog altijd niet opgeklaard was ondanks alle studie die daaraan gewijd was¹⁾. We zijn dat met hem eens. Bavinck wilde zelf de oplossing niet in de richting van Zondag 23 zoeken, dat schreef hij nadrukkelijk. Dat zijn we niet met hem eens. We menen dat de verhouding tussen rechtvaardiging en heiliging veelmeer in de zin van Zondag 23 moet worden gezocht dan veelszins is gedaan. Hier ligt ook de discrepantie tussen de gereformeerde theologische traditie in ons land die op Kuyper-Bavinck en die op Kohlbrugge en de confessionele richting teruggaat. Van Dijk staat in zijn kritiek op Barth kennelijk op de eerste lijn. Haitjema die (dat wordt wel eens vergeten) ook scherpe kritiek op Barth heeft²⁾, veel meer op de tweede lijn. Ik meen dat het voor de ontwikkeling van de gereformeerde theologie en haar vruchtbaarheid voor prediking en pastoraal gewenst is dat in onze kringen wat meer aandacht aan die tweede lijn wordt geschonken. Dan worden wij m.i. wat zakelijker in onze kritiek op Barth (die er ter dege zijn moet) en plukken wij ook de vruchten van de strijd tegen de theologie van Kuyper die vooral in de eerste jaren na de Vrijmaking onder ons levendig was maar die zich door een meer traditionalistische aansluiting bij K. Schilder wat schijnt te gaan leggen in deze tijd.

Tenslotte: ik heb nog twee formele bedenkingen tegen dit boek. In de eerste plaats: waarom hebben toch sommige de auteurs de ellendige gewoonte in de noten nog weer hele betogen op te zetten? Ook in onze kring maakt men zich vaak aan dit euvel schuldig. Notendienen in een boek om de plaatsen aan te geven, waaruit de citaten genomen zijn. Veel auteurs zetten echter in de noten nevenbetogen op naast het hoofdbetoog in de tekst. Laat men wat belangrijk is in de tekst van het hoofdbetoog opnemen en wat minder belangrijk is weglaten. En vervolgens: waarom toch die eindeloze cursiveringen in de tekst? Van Dijk maakt zich daar ook slag op slag aan schuldig. En ook bij wat onder ons geschreven wordt, breekt men vaak zijn nek over cursiveringen en vetdrukken. Het geeft aan de paginaspiegel iets onrustigs. Cursiveringen moeten tot de uitzonderingen behoren: dán hebben ze zin. Wat men zonder cursivering schrijft, moet op zichzelf belangrijk genoeg zijn. Het wordt er heus niet belangrijker door wanneer men de drukker opdracht geeft om het cursief of vet te zetten.

Enschede.

R. H. Bremmer.

¹⁾ In artikel **De theologie van Albrecht Ritschl**, in **Theol. Studiën**, VI, blz. 395.

²⁾ Zie vooral zijn artikel **Calvinisme en Bartheïanisme**, in **N. Th. T.**, 1955, blz. 76-95.

PERSCHOUW

Het boek van kardinaal Bea

Kardinaal Bea is een groot man in de Rooms-Katholieke Kerk en op het concilie.

Hij is voorzitter van de concilie-commissie voor de eenheid der christenen.

Onlangs verscheen van zijn hand een boek getiteld „Pour l'Unité des Chrétiens”. Voor de eenheid der christenen. Het bevat een aantal artikelen, redevoeringen en interviews die de kardinaal de laatste jaren heeft gepubliceerd.

Het boek is een openbaring van „het irenische klimaat” dat tegenwoordig ook in de R.K. Kerk heerst. De schrijver liet zich leiden door het woord van Augustinus: Odisse errores, diligere errantes — de dwalingen haten, de dwalenden liefhebben.

Maar we zouden de gescheiden broeders slecht liefhebben aldus de schrijver, als wij de eisen die de R.K. Kerk stelt verdoezelen. Dat zou een verkeerde ireniek zijn.

En kardinaal Bea verdoezelt dan ook niets.

In het boek komen volgens de Kruisbanier de volgende uitspraken voor:

— Alle geldig gedoopten zijn 'op grond van hun doop 'zonen' der Kerk'. Maar als het gescheiden christenen zijn, dan 'zijn zij beroofd van het genot van vele voorrechten en genaden, die het deel zijn van de leden die zichtbaar verenigd zijn met de (rooms-) katholieke kerk'.

— Kardinaal Bea is er van overtuigd, dat de protestanten onder deze stand van zaken lijden, en spreekt van 'het diepe heimwee, dat men vindt in talrijke kringen van onze gescheiden broeders'. Hij beweert, dat de protestanten gemakkelijk erkennen, dat zij niet de volle waarheid bezitten, die de waarheid is van de (rooms-) katholieke kerk.

— Van de protestanten wordt dan ook gevraagd, een totale en onvoorwaardelijke aanvaarding van de waarheid van ons allerheiligst geloof, zoals die vervat is in de Heilige Schrift en de (rooms-) katholieke traditie, en zoals het leerzegd die voorhoudt. Geen enkele toenadering tot onze gescheiden broeders, geen enkel eenheids-streven mag ons deze absolute aanvaarding van de gehele (rooms-) katholieke waarheid in twijfel doen trekken.

— Er kan dan ook geen sprake van zijn, dat de (rooms-) katholieke kerk lid zou worden van de Wereldraad van Kerken, zoals haar al zo dikwijls is gevraagd. Ook hier kunnen de (rooms-) katholieken slechts antwoorden met een Non possumus — dat kunnen wij niet. De natuur van de kerk verzet zich tegen elke toegeving op het gebied van de leer.

In wat dit franse boek zegt is, zoals men merkt „geen woord frans”.

C. V.

Een vacantie ervaring

In „Ons Kerkblad” van de Geref. Kerk van Krommenie schreef Ds. H. Brink de volgende vacantie ervaring:

Wanneer ik iets ga vertellen van onze vacantie ervaring dan wil ik niet schrijven over wat we gezien hebben. Veel lezers zijn verder geweest en hebben allicht veel meer gezien.

Wij hebben veel moois gezien en een goede vacantie gehad.

Wij hebben ook met genoeg enkele collega's gehoord. Daarbij ging het ons zoals iedere kerkganger, we hebben de één met meer genoeg beluisterd dan de ander. Hierbij wil ik eerlijk erkennen dat ik me niet op die hoogte (?) bevind dat ik alles prijs wat van de kansel verkondigd wordt.

We hebben in verschillende plaatsen met allerlei broeders en zusters gesproken over ons kerkelijk leven. Hierbij trof me weer op velerlei manier de grote liefde onder ons voor de Dienst des Heren, ik kan ook zeggen voor de kerk.

Die liefde beluisterde ik ook in verontwaardiging over allerlei waardoor naar de gedachte van de sprekers de kerk werd geschaad. Naast veel mooie dingen komen die schadelijke dingen ook inderdaad voor. Er is ergens in Nederland een rustige gemeente. De plaatselijke Dominie heeft de goede gewoonte des zondags het Woord te brengen. Hij geeft geen cursus in hedendaagse politiek. Hij wijst de ouders op hun roeping voor hun kinderen met alle kracht te zoeken wat zij bij de bediening van de doop hebben beloofd, zonder door dik en dun in alle omstandigheden de eis te stellen van Vrijgemaakt onderwijs. Hij stelt geen regels voor wat de leden der gemeente al of niet mogen lezen. Toen kwam er daar een collega op de kansel die dat niet naar de zin was. Hij ging maar eens doen wat de plaatselijke predikant verzuimde. 't Begrijpelijke gevolg was onrust in de gemeente. Onrust en verontwaardiging.

Hoewel gelukkig in verreweg de meeste plaatsen het kerkelijk leven rustig voortgaat zijn er

jammer genoeg ook plaatsen waar dat niet het geval is. Hierbij valt in de regel op te merken dat het Gereformeerde Kerkvolk zich niet stoot aan de prediking van het Evangelie. Ook dan niet wanneer dat Evangelie wel pijnlijk oordeelt en het mes in de wonden gezet wordt. In zulke prediking ligt niet de oorzaak van kerkelijke moeiten. Die moeiten komen wanneer een predikant eigen stokpaardjes gaat berijden en deze aandient als de eis des Heren. Dan komt het voor dat de hoorders de benen nemen. Dit gebeurt soms zelfs in grote getale. Fout van die hoorders. Totaal fout. Even fout als als het doen van z'n stokpaardje berijdende predikant. Die stokpaardjes zijn vaak maar geleend spul, alle aan dezelfde lopende band gemaakt. Pijnlijk treft bij deze dingen het gebrek aan onderlinge liefde. Wie door de liefde van onze grote Herder Jezus Christus gedreven wordt zal alles willen doen om te voorkomen dat ook maar één schaap van de kudde af dwaalt. Wanneer men dan in een gesprek over de kerkelijke toestanden en moeiten de opmerking hoort: „Dan moeten we maar met een klein groepje overblijven”, schrikt men toch wel. Wie zo spreekt heeft in zijn hart de anderen al losgelaten.

Mij was herhaaldelijk verzekerd dat dergelijke taal geuit werd in onze kerken. Ik heb het niet willen geloven. Maar nu is het mezelf gebeurd dat het mij zo gezegd werd. Toen ik uitsprak dat het mijn begeren was mijn gemeente bij elkaar te houden en overal waar dat mogelijk was, voor dat doel mee te werken, kreeg ik ten antwoord: „Dat het maar beter was met een klein groepje verder te gaan”. Dit werd gezegd door iemand van wie ik verzekerd ben dat grote liefde voor Christus en voor de kerk van Christus aanwezig is. Daarom was het horen van die opmerking nog te pijnlijker en des te moeilijker om te verstaan. Zo wordt immers tot broeders en zusters, die men moet liefhebben en liefheeft, gezegd, ga maar liever weg als ge het niet met ons eens bent.

Hierbij wordt vergeten dat dat kleine groepje dat dan over zou blijven zeker verder door twist en tweedracht zal worden verscheurd.

Ze nemen immers hun zondig en twistziek hart mee, ook in het kleine groepje. Ik vraag me af, wordt wel eens bedacht dat juist nogal velen van hen die riep liever met een klein groepje getrouwen over te blijven, vandaag in de Synodale kerk zitten?

We zouden vandaag allen goed doen eens met bijzondere aandacht te lezen de gelijkenis van het verloren schaap. De goede Herder laat de 99 alleen in de woestijn en gaat achter dat éne aan. Dat éne dat de dwaalweg opging wil Hij vasthouden. Zijn liefde tot dat éne schaap drijft Hem er achteraan. Dat is toch wel wat anders dan: „Dan moeten we maar met een klein groepje verder.”

Ik heb een dominee gekend die het gebeurde dat een hoorder nijdig wegliep, hij toonde wel dat hij nijdig was, maar voordat hij bij de uitgang was had de dominee, hem bij zijn jasje en die dominee heeft die wegloper vastgehouden en weer op zijn plaats gekregen.

Ik weet wel dit laatste kan nog meer opschudding geven dan het eerste maar als we het zo niet doen gaan we er dan na de kerkdienst in liefde om Christus' wil achteraan? Achter die weggelopenen? Of wordt gezegd: „Ziezo dat zuivert de Kerk”? Is er wel één collega die niet met mij zich zelf beschuldigt dat we te weinig gelijken op de Goede Herder?

Wij lezen van Samuël in I Samuël 15 : 35: „Samuël zag Saul niet meer tot de dag van zijn dood, maar Samuël droeg leed over Saul”.

Hier vraag ik: „Kennen wij die Samuël's gestalte van leed dragen over hen die van ons gaan?”

Ik zou niet graag zeggen dat dit niet het geval is, maar ik zeg wel, dat ik graag wilde dat we dit inderdaad meer toonden.

Toen men eens tegen Prof. Schilder zei dat „ze” maar weg moesten gaan, vroeg hij: Waar moeten ze naar toe? Naar de hel?

Tot het ware kerk zijn behoort ook het met oneindig geduld vasthouden der broeders. Ik geloof dat er soms iets demonisch ligt in dat makkelijke zeggen dat men dan maar met een klein groepje moet overblijven. Als we van een broeder gescheiden worden moet het ons te moede zijn of ons het hart uit het lichaam gescheurd wordt.

C. V.

Die toon maak die musiek

In „Die Kerkblad” van die Geref. Kerk in Suid-Afrika stond het volgende fijne artikel over het huisbezoek.

Huisbezoek

Dit kan 'n weelde wees.

'n Fees.

Of 'n kruis en 'n beproewing.

Sowel vir die herder as vir diegene wat besoek word.

Daar seën 'n mens deur die liefde van Christus, en daar ontvang jysel 'n seën.

Daar word jy in die ergste gevalle gewond en geslaan en gekruisig of laat die huis wat besoek is, bloeiend en wenend agter.

Dit gaan in hierdie skrywe nie om die inrigting van die huisbesoek nie. (Daaroor net dit: Calvyn het gesê, die Woord is die kled waarin Jesus na ons kom. Huisbesoek sonder die Woord is huisbesoek sonder Christus).

Waar dit wel om gaan, is die toonaard van die huisbesoek.

Die atmosfeer.

Die gesindheid.

Die stemming.

Die toon wat die musiek maak.

'n Belangrike saak wat in dié verband alleen met groot skade uit die oog verloor word is die bekendstelling vooraf sodat sowel herder as gesin hulle daarop biddend voorberei.

Daarsonder word die huisbesoek maklik soos sneeu op 'n oesdag.

Hoe anders is dit as die herder nog voor die besoek eers in sy binnekamer kniel: Here, help my deur u Heilige Gees om waarlik herder te wees, bedienaar van die versoening deur die bloed van Christus. Help my om steeds minder te word sodat Christus steeds meer sal word. Amen.

Hoe anders sal dit wees as die huisgesin vooraf weet: hy kom, ons herder, en Jesus Christus wat hom gestuur het. Dan word by die huisaltaar gebid: Here, help ons om u dienskneg te ontvang soos ons Uself graag in ons huis sou ontvang. Help ons om steeds minder te word, sodat Christus steeds meer kan word. Amen.

Voor God

Augustinus het sy belydenisse deurgaans in gebedstrant geskrywe. Dis wat deurgaans by die huisbesoek nodig is. 'n Gebedstrant. 'n Helder besef: ons taan voor die aangesig van God.

Dink daaraan: voor God!

Hoeveel hartelose kritiek (wedersyds), hoeveel oppervlakkige gesprekke oor wind en weer, hoeveel wegwalery van die punt, hoeveel sieldodende sleur sal uitgeskakel word as herder en huisgesin voortdurend besef: ons staan voor God.

Dis wat ek bedoel met die toonaard van die huisbesoek.

Dis iets wat meer aangevoel as gedefinieer word. Wie kan die lewe of die liefde definieer?

Ons weet alleen met die diep hart dat dit daar is of dat dit daar nie is nie.

Wie weinig vergewe is

By Jesus, die Goeie Herder, sien ons dit duidelik. Daar is die pynlike besoek in die huis van Simon die Fariseër (Luk. 7 : 36-50). Hier stik en gis dit van liefdeloosheid, selfgenoegsaamheid en hartelose kritiek. Al is dit geen verkoning vir die foute van vandag se herders nie, is dit darem 'n troos om te weet dat daar in Jesus se dae al mense was wat selfs met die heilige Seun van God in eie Persoon fout gevind het. Selfs die eerste beginsels van gasvryheid en etiket ontbreek in hierdie mense se huise (water vir die voete, 'n soen as 'n groet, olie om die hoof te salf).

Totdat die slegte vrouw daar inkom.

Omdat sy veel vergewe is, het sy veel lief.

Maar Simon die Fariseër wat weinig vergewe is, het weinig lief.

Daarmee het Jesus, die hooffaktor wat bepalend is vir die toonaard in die lewe van elke mens, elke huisgesin en elke herder blootgelê: Wie veel vergewe is, het veel lief. Wie weinig vergewe is, het weinig lief.

De seëninge van Jesus se liefde is baie, baie teer.

Dis soos die dou van Hermon.....

In so 'n stikkende klimaat soos wat daar in die huis van Simon heers, kan die dou sy seën nie bring nie.

Die herder draai daar verleë om.

Die akker was nie berei om die saad te ontvang nie.

Vir die herder word hierdie soort besoek, as dit telkens voorkom, allengs 'n ondraaglike kruis. 'n Beproewing. Dit laat die vreugde van die bediening verdwyn. Dit verwring die musiek van die hemele self tot 'n aaklige dissonans.

Die omgekeerde kan natuurlik ook gebeur. Die herder is self sondaarmens. Nou kan dit wees dat alles biddend voorberei op sy koms. Die akker is geploeg en netjies geëg. Maar hy kom vertrap alles met sy lomp, onbedagsame sondaarsvoete, sodat die saad wat hy saai, nooit groei nie. Sy eie skuld.

Die harp is gestem, maar hy gooi dit by die venster uit.

Die blom smag na die dou, maar hy vertrap dit in die grond.

Vir die lidmaat word hierdie soort besoek, as dit telkens herhaal word, 'n ondraaglike kruis. 'n Beproewing....

Diep geheimenis van die liefde!

Hoe anders is dit in die huis van die ander Simon... die melaatse (Joh. 12 : 1-11; Matth. 26 : 6-13):

Of in die huis van Lasarus wat uit die dode opgewek is (Luk. 10; Joh. 11).

Wie van melaatsheid genees is, het veel lief.

Wie uit die dode opgewek is, het veel lief.

Hier word die omgang deur die liefde geheilig. 'n Pond baie kosbare, egte nardussalf vir die voete van Jesus.

Sy voete afgedroog met Maria se hare.

Daar skryn iets in my!

En die huis het vol geword met die reuk van die salf.

O diep geheimenis van die liefde!

Hoe teer.

Hoe teer!

Moenie dink die liefde bestaan uit goedkoop komplimentjies. oor en weer nie.

Moenie dink die liefde sien die foute nie raak nie.

Moenie dink die liefde ken die vermaning nie.

Maar die toon!

Daar kom dit op aan.

Jesus moes Martha tereg wys.

Maar sy woorde was skugter en aarselend van bedagsaamheid om tog geen onnodige wond te slaan nie.

Maar juis om die wond te heel.

Om wonde te slaan — dit kan elke dwaas doen.

Om wonde te heel — dit kan God alleen en enkele begunadigdes wat deur die Gees van vertroosting besiel word.

In so 'n huis kan die herder die seën van die liefde van Jezus Christus bring.

Die skatte van die koninkryk.

In so 'n huis ontvang die herder self 'n seën. 'n Skat van genade.

Wie in hierdie gees huisbezoek doen en ontvang, in sy siel sing daar 'n lied: Laat die regverdig my met liefde slaan en my tugtig — hoofsal sal my hoof nie weier nie (Psalm 141 : 5). Hoe goed is dit, 'n huis vol lieflikhede... (Ps. 133 : 1).

C. V.

KERKNIEUWS

Beroepen te Deventer: G. Mul te Deventer; te Ruinerwold-Kockange en te 2e Exloërmond-Valthermond: kand. T. Dekker te Hattem.

Aangenomen naar Murmerwoude: G. Mulders te Ulrum.

Bedankt voor Ermelo: R. Houwen te Hattem; voor Enschede-Noord: (zend arb. in West-Irian) en voor Assen: (zend. arb. in Brazilië) D. J. van Stelten te O-Loosdrecht.

Ds A. Duits.

Het besluit der Generale Synode om aan de classis te Hoogeveen te verzoeken terug te komen op haar beslissingen inzake de rechtspositie van Ds A. Duits, is in genoemde classis besproken. Het resultaat van de discussie was, dat men besloot de afgevaardigden van Drente op de Generale Synode te horen over de behandeling van de onderhavige zaak ter synode en tevens met de Synode zelf hierover contact op te nemen. Een en ander zal geschieden door middel van een commissie waarin zijn benoemd Ds Joh. Francke, Ds M. Brandes en ouderling A. Mulder van Zuidwolde. De deputaten ad art. 49 D.K.O. zullen bij het begeerde overleg betrokken worden.

Splitsing Classis Arnhem.

De Classis Arnhem van 9 sept. j.l. sprak op verzoek van de kerk te Ede de wenselijkheid uit van classissplitsing n.l. een classis Zutpen en een classis Arnhem.

Het voorstel van Ede dat de classis Arnhem zich zal wenden tot de classis Harderwijk en tot de P.S. met het voorstel stappen te ondernemen, opdat de classis, gevormd uit de kerken in Gelderland alle jaren in P.S. vergadering bijeengekomen werd aanvaard onder conditie dat er een regeling getroffen zal worden voor financiële steun naar art. 11 K.O. (Overijssel-Gelderland telt thans 31.180 zielen, bij splitsing zou Overijssel 23764 en Gelderland 7.416 zielen omvatten.)

Mevr. van Benthem.

De echtgenote van de door 16 Groningse kerken naar West-Irian uitgezonden zendeling J. van Benthem is reeds geruime tijd ziek. Zij is lijdende aan Amoeben-dysenterie.

Classispredikant?

De kerkeraad van Winschoten zal aan de eerstkomende vergadering van de classis Stadskanaal het voorstel te doen uit te spreken, dat

het wenselijk is, dat binnen het ressort van deze classis een zesde dienaar des Woords wordt beroepen. Bij volledige bezetting zijn in dit 10 kerken omvattende ressort slechts vijf predikanten werkzaam. Binnenkort zal dit getal in feite geslonken zijn tot twee. De beide dan nog overgebleven predikanten zijn Ds H. van Ommen te Winschoten en Ds J. ten Hove van Mussel. De bedoeling is nu dat een gemeente een predikant beroept, die consulent wordt van andere kleine kerken. Dit zal dienen te geschieden met de steun van de classis, eventueel met steun uit den lande.

Geslaagd.

Voor het kandidaatsexamen aan de Theologische Hogeschool slaagde voor het kandidaatsexamen de heer H. G. Geertsema, Gorechtkade 114 b, Groningen.

ADRESSEN

Anna Paulowna, scriba: P. C. Blaauboer, Hyacintstraat 17, Breezand; **Bunschoten-Spakenburg**, scriba: A. M. de Jong, Talmastraat 7, Spakenburg (tijdelijk); **'s Gravenhage-Oost**, scriba: A. den Broeder, Denenburg 176, 's Gravenhage; **Prov. Diaconale Conferentie**, penningmeester: R. Reker, Fortussestraat 26, Delfzijl; **Maassluis**, scriba: G. M. Parre, Jacob Catsstr. 11, Maassluis; **Alkmaar**: K. de Graaf, Melis Stokeaan 102, Alkmaar; **Voorburg**, diaconie: C. J. de Ruiter, Von Geusastraat 210, Voorburg; **Apeldoorn**, scriba: M. A. van Helden, Louisalaan 2, Apeldoorn, tel. 05760-20825.

KORT VERSLAG

van de vergadering van deputaten curatoren van de Theologische Hogeschool van „De Gereformeerde Kerken in Nederland”, in het gebouw van die School te Kampen gehouden op 17 september 1964.

- Aanwezig waren alle curatoren, onder welke ds J. Hetinga was vervangen door zijn secundus ds T. H. Meedendorp. De hoogleraren waren allen aanwezig.
- Bij de opening van de vergadering wenste de president, ds D. van Dijk, prof. H. J. Schilder geluk met het door hem op 9 juli j.l. afgelegde kandidaatsexamen semitische letteren. Bijzonder heette hij de broeders, die in de generale synode zitting hebben, welkom. Tenslotte sprak hij een woord van gedachtenis aan wijlen ds J. A. Vink, die in leven secundus curator was.
- De notulen van de vergadering van 2 juli l.l. werden vastgesteld.
- Ingekomen stukken:
 - enige berichten inzake familie aangelegenheden in de kring der Hogeschool, welke, voor zoveel nodig reeds beantwoord waren, passeerden de hamer,
 - het verslag van het op de colleges behandelde is aan curatoren en hoogleraren toegezonden. Een ter tafel zijnde exemplaar van „De Wachter”,
 - bericht van burgemeester en wethouders van Kampen over de huisvesting van één der hoogleraren die wegens beëindiging van huur zijn woning zal moeten verlaten. Zal met deputaten-financieel worden besproken,
 - van commissie IV van de generale synode van Rotterdam-Delfshaven in overleg met het moderamen van de generale synode, een brief houdende verzoek om inlichtingen inzake de uitslag en het verloop van de examina aan de Hoogeschool,
 - dankbetuiging van de sportcommissie „F.Q.I.” voor ontvangen steun en verzoek voor de komende cursus f 140.— subsidie te mogen ontvangen. Wordt toegestaan.
- De series lectionum worden volgens advies van de senaat vastgesteld.
- De rector deed enige mededelingen over de vastgestelde eisen voor het pro-tentamen Latijn en Grieks en bood verslag van een bezinning over de eisen voor het propaedeutisch-examen. Een en ander vond instemming bij de curatoren.
- Middagpauze.
- Deputaten-financieel kwamen ter vergadering. De sub 4d bedoelde zaak werd in gezamenlijke bespreking genomen. Een directe oplossing doet zich niet voor. Betrokkenen zullen allen aan deze zaak hun aandacht geven.
- De door curatoren voorgenomen maatregelen ter verzorging van de bibliotheek werden besproken en vonden instemming bij deputaten-financieel. Curatoren zullen trachten een assistent voor de bibliothecaris-conservator aan te trekken.
- Nog kwamen enige zaken van aanschaffing, onderhoud en restauratie ter sprake. Deputaten-financieel zullen een en ander verzorgen.
- De rondvraag leverde niets op.

Voor de curatoren,
J. van Bruggen, assessor.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS

Verkeerd geprikt?

We zouden niet meer spreken over de prikkaarten. Toch gaan we het weer doen. Opgemerkt is, dat wij van onze kant deze zaak helemaal verkeerd hebben aangepakt en onzerzijds dus verkeerd hebben geprikt. Aan hen, die dit beweren, zeggen wij: we hebben het goed gedaan! Een ieder, die „Naar Een Eigen Tehuis” regelmatig leest kan weten, dat van deze kant geen acties worden ondernomen. Wij doen niets anders dan **stimuleren** wat anderen willen doen. Zo begon de heer van Eijsden te Bergentheim met de prikkaartenactie en vroeg ons dit door te geven aan de andere scholen, met het verzoek zijn voorbeeld te volgen. Met genoeg hebben we hieraan voldaan en zijn hiermede gebleven binnen de door ons gestelde grenzen. Dat het resultaat beneden de verwachtingen bleef is niet onze schuld en dus hebben wij niet verkeerd geprikt.

Naar onze mening heeft een gezin in Zwolle het heel goed begrepen. De moeder schrijft: „Stuur ons wat prikkaarten dan gaan onze vijf kinderen hiermee op stap”.

Toch zou het ons een genoeg zijn wanneer de organisatie bij de scholen bleef. Is dit nu echt niet mogelijk? **Dan wordt er goed geprikt!**

„Een vaste burcht”.

Mevr. de Haas-Douw te Den Haag schrijft via ons aan U: „Nog steeds kunt U ook aan het Tehuis bijdragen door het bestellen van de grammofoonplaat „Een vaste burcht” (koor en samenzang o.l.v. Nina Wind). Deze plaat ontvangt U na storting van f 6,45 op giro nr. 471048 t.n.v. G. Bos, Populierstraat 6, Den Haag.”

Wij raden U: laat ieder, die van deze gelegenheid gebruik wil maken, er spoedig bij zijn en deze plaat bestellen, waarvan een gedeelte van de opbrengst ten goede komt van het tehuis. Zelf hoorden wij deze koren nog nimmer zingen, doch wat anderen er ons van hebben verteld, moet het steeds weer een vreugdevolle beleving zijn deze koren onder begeesterende leiding van Nina Wind te horen zingen.

Niet veroordelen!

De Stichting heeft geen eigen tehuis. Dit stelt soms voor grote problemen. Plaatsing in een ander tehuis of inrichting is moeilijk omdat er geen plaats is. Dit betekent moeilijkheden. Ze worden helaas niet altijd begrepen. Zodat men dan tot de conclusie komt, dat het werk van de Stichting beneden de maat blijft. Degenen, die menen deze kritiek te moeten uiten kunnen ervan verzekerd zijn, dat het gemis van een eigen tehuis de werkers van de Stichting meer verdriet doet dan naar buiten tot uiting komt. Zij moeten soms met situaties genoeg nemen, welke zij zo graag anders zouden willen regelen. Nog moeilijker wordt wanneer blijkt, dat hiermede niet altijd rekening wordt gehouden en zonder meer een oordeel van beneden-de-maatte-blijven wordt uitgesproken.

Dit raakt niet alleen de Stichting, doch evenzeer de kerken in het gemeen. Juist déze gaat het aan!

Wij verantwoord.

Gereformeerde Jeugdcentrale te Groningen f 42,50 Reünie Jongerenreis naar Kaub, gehouden te Amerongen f 15,—; „Een paal met twee nullen” f 100,—; „Wij hebben 5 kinderen, vandaar deze druppel om de emmer vol te maken. Van ieder f 2,50 voor dit moeilijke, maar mooie werk” f 12,50; „Gift over 1950 bouw tehuis” f 25,— (ik versta het geheimzinnige „1950” niet); van een rekeninghouder f 10,—; „Voor het tehuis tot opbouw” f 10,—; „Stuivertjes verzameld bij het veertigjarig huwelijksfeest. (Door vragen en antwoorden bij spelletjes)” f 6,20; „Gift voor het mooie werk. Gods zegen en de hr. gr. van de oud-Utrechters” f 15,—; via de diakenen van Hoogkerk f 7,50; „Van Paulientje” f 10,— (zij is de jongste van al deze gevers); „Dank voor Uw brief” f 2,50; N.N. f 10,—; via C. v. d. Leeden te Schiedam f 5,—; „Uit dankbaarheid” f 5,—; 5 x f 2,50; 2 x f 3,—; 2 x f 5,—; 4 x f 10,—; 1 x f 7,50; 2 x f 15,—; 1 x f 20,—; 1 x f 25,— en 1 x f 500,—.

Over de afgelopen veertien dagen ontvangen:

van kerken	f 951,92
van particulieren	„ 1.029,10

Collecten en giften, onder vermelding „voor het tehuis” ontvangen wij gaarne op postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk